

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1978/6

Karar Sayısı:1978/12

Karar günü:2/2/1978

Resmi Gazete tarih/sayı:20.2.1978/16206

İtiraz Yoluna Başvuran : Viranşehir Tapulama Mahkemesi

(Dosya Esas No : 1976/209)

İtirazın Konusu : 25/6/1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan, "Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin Toprak ve Tarım Reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği emlak vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise, kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir." kuralının Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

I. OLAY :

Bölgede Toprak ve Tarım Reformu Kanununun uygulanması dolayısıyla taşınmazları kamulaştırılan davacı, vergi beyannamesinde bildirilen değer kamulaştırma bedeli olarak kendisine ödenmek istendiğini oysa kamulaştırma günündeki gerçek değer daha yüksek olduğunu ileri sürmüş ve aradaki farkın ödenmesini dava etmiştir. Davalı idare 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesindeki hükme göre işlem yapıldığını açıklaması üzerine, Mahkeme 36. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kuralın Anayasa'nın 11., 12., 36. ve 2. maddelerine aykırı olduğu kanısıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III. METİNLER :

1- 25/6/1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrası şöyledir :

"Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin Toprak ve Tarım Reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği Emlak Vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir."

2- Dayanılan Anayasa kuralları :

Madde 2- Türkiye Cumhuriyet, insan haklarına ve Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 11- Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasa'nın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz.

Bu Anayasa'da yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.

Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Madde 36- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesinin, içtüzüğün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk inceleme toplantısında aşağıda açıklanan konular üzerinde durulmuştur.

1- 25/6/1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu daha önce başka bir dava dolayısıyla Anayasa Mahkemesince incelenmiş ve 19/10/1976 günlü, E. 1973/42, K. 1976/48 sayılı kararla bu kanunun tümünün biçim yönünden iptaline karar verilmiştir. Bu karar 10/5/1977 günlü, 15933 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin iptalini istediği hüküm, bu kanunun 36. maddesinin üçüncü fıkrasında yer almaktadır. Bu duruma göre, aynı kanunun belirli bir maddesindeki hükmün yeniden ele alınıp incelenmesine ve bir karar verilmesine yer yoktur.

2- İşin yukarıda açıklanan niteliği karşısında; dosyada bulunan kimi belgelerin onansız olması nedeniyle 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddesi uyarınca işlem yapılmasına gerek görülmemiştir.

3- Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanabilmesi koşullarının olayda gerçekleşip gerçekleşmediği yolunda bir inceleme yapılması konusu üzerinde de durulmuştur. İtiraz konusu işde böyle bir incelemeye olanak yoktur. Gerçi, 1757 sayılı Yasanın tümü iptal edilmiştir. Ancak karar gereğince, iptal hükmü, yayımlandığı günden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girecektir. Yani, bu süre içinde, 1757 sayılı Yasa, yürürlükte olan bir Kanunun hukuksal etki ve sonuçlarını taşımaktadır. Öte yandan Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrası uyarınca, Anayasa Mahkemesi kararları, gerçek ve tüzel kişileri, yürütme ve yargı organlarını, bu arada Anayasa Mahkemesini de bağlamaktadır. Böyle olunca sözü geçen iptal kararının bağlayıcı niteliğini, belirli bir olay için bile olsa, öngörülen süreden önce ortadan kaldırma olasılığını içeren bir incelemeye girişilmesine olanak yoktur. Bu nedenlerle Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükmün böyle bir incelemeye elverişli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ahmet H. Boyacıoğlu bu görüşe katılmamıştır.

V. SONUÇ :

Anayasa Mahkemesinin 19/10/1976 günlü, Esas : 1973/42, Karar: 1976/48 sayılı kararıyla 25/6/1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun tümü biçim yönünden iptal edilmiş ve bu karar 10/5/1977 günlü, 15933 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış bulunduğundan itiraz konusu iş hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına ve bu nedenle dosyadaki eksiklikler sorunu üzerinde durulmasına gerek bulunmadığına, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun (Dosyadaki eksiklikler giderilmeden ve olayla sınırlı olarak işi ele alma konusu incelenmeksizin karara yer olmadığı biçiminde bir karar verilmesine olanak bulunmadığı) yolundaki karşıoyuyla ve oyçokluğuyla,

2/2/1978 gününde karar verildi.

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O. Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye
Necdet Darıcıoğlu

KARŞIOY YAZISI

22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddesinde öngörülen eksiklikler giderilmeden ve Resmî Gazete'de yayımlanan çeşitli Anayasa Mahkemesi kararlarıyla ilgili karşıoy yazılarımda açıkladığım nedenlerle Anayasa Mahkemesince, olayla sınırlı olarak işi ele almak konusu üzerinde bir inceleme yapılmaksızın işin karara yer olmadığı biçiminde sonuçlandırılmasına katılmıyorum.

Üye
Ahmet H.
Boyacıoğlu